

Реалізація індивідуальних освітніх траєкторій учнів в освітньому середовищі багатoproфільної школи

Н. А. Тарасенкова^{1*}, І. В. Лов'янова², Н. П. Желєзняк³, Б. Й. Окунєв³

¹ Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, Черкаси, Україна,

² Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг, Україна,

³ Черкаська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15

Черкаської міської ради Черкаської області, Черкаси, Україна

*Corresponding authors. E-mail: ntaras7@ukr.net

Paper received 29.01.17; Revised 05.02.17; Accepted for publication 10.02.17.

Анотація. У статті висвітлено досвід роботи Черкаської ЗОШ № 15 щодо реалізації профільного навчання старшокласників та побудови індивідуальних освітніх траєкторій учнів багатoproфільної школи. Описано компоненти структурно-функціональної моделі організації навчально-виховного процесу, основу якої визначає розгалужена й спеціально створена система динамічних груп учнів та курсів за вибором, яка сприяє задоволенню власних освітніх потреб школярів у профільній школі.

Ключові слова: загальноосвітня школа, профільне навчання, індивідуальна освітня траєкторія, освітнє середовище, динамічні групи, курси за вибором

Вступ. Кінець минулого й початок ХХІ століття ознаменувалися появою нових освітніх підходів, спрямованих на розвиток індивідуальних здібностей школяра. Основна ідея оновлення полягає у тому, що освіта має стати більш індивідуальною, функціональною й ефективною. Важливою й актуальною залишається проблема організації профільного навчання.

Стратегічні напрями державної політики у сфері освіти визначено у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [6], законах України «Про освіту» [3], «Про загальну середню освіту» [4], проекті оновленого Типового навчального плану старшої школи [8], де зазначено, що профільне навчання в старшій школі спрямоване на завершення здобуття повної загальної середньої освіти на основі якомога повнішого розвитку нахилів і здібностей учнів, задоволення їхніх пізнавальних інтересів та освітніх потреб, зумовлених орієнтацією на майбутню професію та подальшими життєвими планами. Саме такий підхід передбачає розробку індивідуальної освітньої траєкторії розвитку для кожної дитини.

Короткий огляд публікацій із теми. Важливим кроком у розв'язанні проблеми, що розглядається, стали праці В. Гузєєва, С. Рягіна, О. Савченко, де розкриваються особливості проектування змісту профільного навчання в старшій школі на основі введення Державного стандарту; С. Гончаренка, Ю. Мальованого, В. Орлова, А. Хуторського, у яких висвітлюються теоретико-методичні питання профільного навчання; М. Бурди, Г. Дорофєєва, А. Пінського, що розкривають співвідношення базової і профільної підготовки. Психологічним передумовам профільного навчання та особливостям індивідуального розвитку школярів присвячені праці Л. Божович, В. Давидова, Л. Занкова, С. Максименка, В. Моляка, С. Рубінштейна. Проблема проектування та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій, різні її аспекти розглядали у своїх роботах Ю. Бабанський, О. Воронцов, А. Кирсанов, Т. Ковальова, М. Махмутов, К. Олександрова, Г. Прозументова, Е. Рабунський, Н. Рибалкіна, Н. Суртаєва, О. Тубельський, А. Хуторський, І. Якиманська, С. Ямбург та ін.

Аналіз праць цих та інших учених [9; 11] свідчить про доцільність створення розгалуженої та різномірної системи навчання і виховання, яка б задовольняла сучасні освітні потреби. Найбільш сприятливі умови для реалізації зазначеного можуть бути створені у багатoproфільній школі, коли спеціальним чином організовується допрофільна підготовка, а на етапі профільного навчання реалізується динамічна його модель, коли всім учням надається можливість вільно обирати напрям підготовки, дисципліни спеціалізації та обсяг їх поглибленого вивчення.

У даному аспекті проблема організації профільного навчання в школі залишається малодослідженою. Перед навчальними закладами постає завдання сформулювати середовище, де освіта, яку отримують діти, була б спрямована на створення комплексу умов для самореалізації та соціалізації учнів, формування в них адекватних сучасному рівню інформаційної культури знань, належного ступеня мобільності, різноманітних форм активності при збереженні цілісності особистості та гуманістичних ціннісних орієнтацій, створення такої форми організації навчально-виховного процесу, яка зорієнтована на розвиток здібностей учнів через різні види діяльності, передусім практичної, створення сприятливих умов для розвитку та постійного нарощування творчого потенціалу учнів.

Мета статті: теоретично обґрунтувати та описати реалізацію структурно-функціональної моделі організації навчально-виховного процесу в багатoproфільній школі, яка передбачає створення умов для побудови індивідуальної освітньої траєкторії учня, його максимальної самореалізації, формування стійких морально-духовних засад, активної громадянської позиції, високої культури.

Матеріали і методи. За останні роки проведено багато заходів щодо реформування освіти, підвищення її якості, доступності та конкурентоспроможності. Модернізовано зміст та вдосконалено організацію всіх ланок освіти, затверджено оновлений Державний стандарт початкової загальної освіти та Державний стандарт базової й повної загальної середньої освіти [2], розроблено нові навчальні програми та створено нові підручники, започатковано організацію інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потре-

бами, запроваджено профільне навчання в старшій школі, удосконалюється зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів, триває забезпечення загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів сучасними навчальними комп'ютерними комплексами, підключення їх до мережі Інтернет.

Якість профілізації може й має забезпечуватися за рахунок урахування всіх індивідуальних особливостей, інтересів та потреб учнів, дидактично виважених змін у цілях, змісті, структурі, формах навчально-виховного процесу та моделювання простору профільного навчання шляхом узгодження взаємодії внутрішньошкільних та зовнішніх форм його організації.

Профільне навчання реалізується в основному шляхом створення класів певного профілю. Переваги такої системи в тому, що більш повно враховуються інтереси, нахили й здібності учнів, створюються умови для навчання старшокласників згідно з їхніми життєвими планами. До профільних класів набираються діти, зацікавлені вивчати поглиблено певний предмет, а отже, підвищується ефективність навчання. Зростає також ефективність уроку в профільному класі, тому що нові цілі зумовлюють необхідність підвищення кваліфікації вчителя, поліпшення навчально-методичного й матеріально-технічного забезпечення навчального процесу.

Позитивно оцінюючи традиційну форму профілізації в цілому, варто звернути увагу на її недоліки:

- як правило, школа може запропонувати своїм учням від одного до трьох профілів навчання, які відповідають потребам не всіх старшокласників;

- унаслідок об'єктивних причин відбулося зменшення кількості класів й учнів у школі. Це призвело до того, що кількість учнів, які бажають і спроможні опанувати програму певного профілю, недостатня для відкриття відповідного профільного класу;

- не варто забувати, що значна кількість старшокласників остаточно не визначилась у виборі подальшої професійної діяльності. Трапляється, що учень не зумів адекватно оцінити свої можливості й здібності, тому не може навчатися успішно, а змінити профіль у 10-11-их класах складно – тож чи буде навчання такого учня продуктивним?

- не всіх учнів улаштовує те, що окремі предмети вивчаються поглиблено, а інші – на рівні стандарту. У профільних класах учням обмежено можливість більш якісної підготовки з інших предметів, необхідної для успішного проходження ЗНО. Традиційна профілізація реально здійснює диференціацію, проте не дозволяє дитині вибудувати індивідуальну траєкторію навчання. Наприклад, немає типового навчального плану, у якому можна було б поєднувати поглиблене вивчення англійської мови й природничо-математичних дисциплін;

- по закінченню 9-го класу учень змушений обирати новий колектив, проте не всі школярі сприймають такі зміни безболісно: руйнуються налагоджені зв'язки, не кожен може швидко адаптуватися в новому колективі;

- якщо школа через якісь причини не має можливості відкрити певний профіль, то учні, які будують свої життєві плани саме в цьому напрямі, змушені

змінювати не тільки клас, але й школу, що також не завжди має позитивні наслідки.

Тож, як бачимо, існуюча система організації профільного навчання має як позитивні, так і негативні сторони. Тому форми реалізації профільного навчання повинні удосконалюватися.

Педагогічним колективом Черкаської ЗОШ № 15 протягом 2008-2013 років проводилася дослідно-експериментальна робота за темою: «*Модель профільної школи як навчально-виховне середовище розвитку й саморозвитку особистості учнів*» (наказ Міністерства освіти й науки України від 13.05.2008 № 403 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітньої школи I-III ступенів № 15 м. Черкаси»).

Метою експерименту стала апробація сучасних теоретико-методологічних положень щодо дослідження можливих шляхів упровадження профільного навчання.

Педагогічним колективом школи було розроблено, теоретично обгрунтовано та апробовано структурно-функціональну модель організації навчально-виховного процесу в профільній школі, яка передбачає створення умов для побудови індивідуальної траєкторії навчання й розвитку кожної дитини, її максимальної самореалізації, формування стійких морально-духовних засад, активної громадянської позиції, високої культури [10]. Основу моделі визначає така форма організації профільного навчання, що включає розгалужену й спеціально побудовану систему динамічних груп учнів та курсів за вибором, яка у поєднанні з вивченням старшокласниками загальноосвітніх предметів інваріантної частини навчальних планів створює більш сприятливі умови для задоволення кожним учнем власних освітніх потреб.

Модель багатопрофільного навчання у ЗОШ № 15 (рис. 1) складається з кількох компонентів.

1. Базовий компонент – кожен старшокласник у складі свого класу вивчає непрофільні предмети інваріантної частини навчального плану на рівні стандарту.

2. Другий компонент моделі передбачає вибір старшокласниками **профільних предметів**. Визначені предмети вивчаються у профільній групі, яку обирають учні однієї паралелі класів певного напрямку профілізації.

3. Предмети, які є профільними для частини учнів, не є профільними для інших. Тому для таких учнів створюються динамічні групи для вивчення цих предметів.

4. Кожен старшокласник обирає **два курси за вибором**, які разом з обраним напрямом профілізації остаточно формують персональний профіль навчання. Один із цих курсів поглиблює знання з предмета інваріантного складника навчального плану. Причому елективний курс може не збігатися з обраним напрямом навчання. Другий – це курс загальнокультурного спрямування. Серед таких курсів – „Основи психології”, „Золота підкова Черкащини”, „Майбутній офіцер”, „Основи журналістики”, „Основи театрального мистецтва” тощо. Необхідність введення таких курсів ми вбачаємо в потребі будь-якої людини, навіть най-

кращого, захопленого навчанням учня, тимчасово змінити діяльність, переключитися.

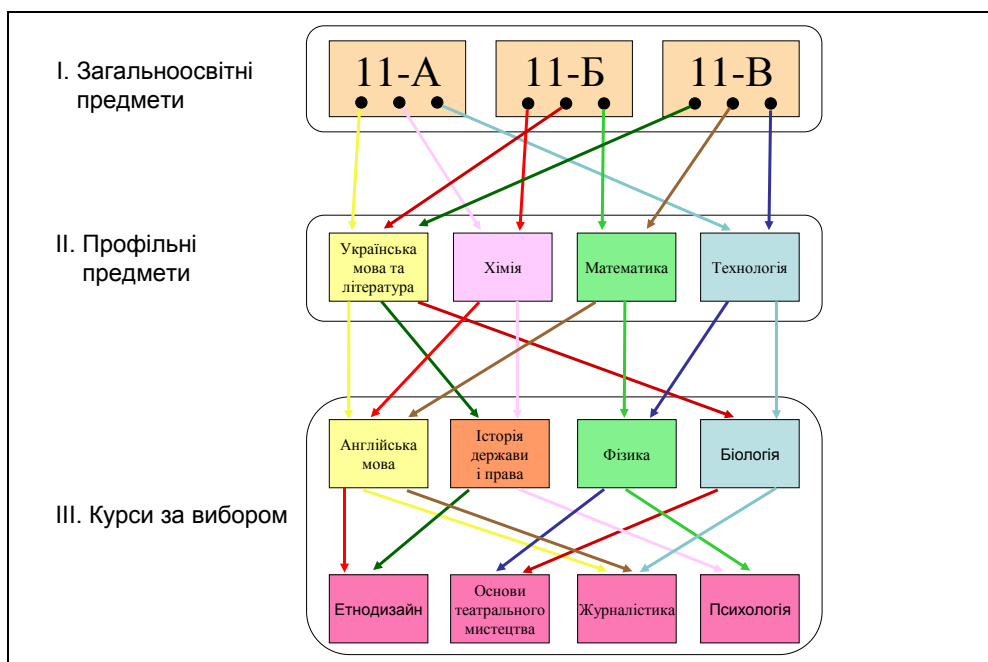

Рис. 1. Структура організації профільного навчання у ЗОШ № 15

Така структура профільного навчання має свої переваги: учневі не визначають профіль, а він має можливість самостійно свідомо обрати його. Завдання ж школи – створити сприятливі умови для саморозвитку, самоствердження, самореалізації особистості, умови, за яких дитина зможе проявити не лише інтелектуальну компетентність, а й соціальну.

За обраної структури профільного навчання суттєвих змін зазнав розклад уроків. Загальноосвітні (не-профільні) предмети учні вивчають традиційно у складі свого класу (див. рис. 2, урок 1). Для вивчення

профільних предметів школярі об'єднуються в динамічні групи (на рис. 2 – 11-У, 11-М, 11-Х на другому уроці). При вивченні предметів, які є профільними для одних учнів але не є профільними для інших, можуть створюватися об'єднані групи (на рис. 2 – 11-МХ на третьому уроці). Для занять курсів за вибором також організуються відповідні динамічні групи (на рис. 2 – це п'ятий і шостий уроки). Допрофільна підготовка у 8-9 класах здійснюється аналогічно (на рис. 2 – урок 7).

№ з/п	Предмет	Вівторок						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Українська мова		11-У	11-МХ				
2	Українська література			11-У				
3	Іноземна мова	11-А				11-С		
4	Зарубіжна література							
5	Історія					11-С		8-С
6	Художня культура							
7	Математика		11-М					8-С
8	Біологія							8-С
9	Екологія				11-Х			
10	Фізика					11-С		8-С
11	Хімія		11-Х		11-УМ			8-С
12	Інформатика	11-Б						
13	Психологія						11-К	
14	Журналістика						11-К	
15	Кулінарія						11-К	

Рис. 2. Фрагмент розкладу уроків

Результати та їх обговорення. Проблема побудови індивідуальних освітніх траєкторій учнів багатпрофільної школи залишається актуальною і в теоретичному, і в практичному аспектах. Тому наукові й практичні студії за темою «Модель профільної школи як навчально-виховне середовище розвитку й саморозвитку особистості учнів» (2008-2013 рр.) колективом Черкаської ЗОШ № 15 продовжено на новий термін і для проведення дослідно експериментальної ро-

боти за темою «Організаційно-педагогічні умови забезпечення реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів багатпрофільної школи в умовах упровадження нових державних стандартів освіти» відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 05.11.2014 року № 1267 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітньої школи I-III ступенів № 15 Черкаської міської ради Черкаської області». Експеримент має на меті теоре-

тично обґрунтувати, побудувати та апробувати індивідуальні освітні траєкторії учнів багатoproфільної школи, які дозволять їм максимально самореалізуватися, сприятимуть формуванню стійких морально-духовних засад, активної громадянської позиції, високої культури в умовах упровадження нових державних стандартів освіти.

Протягом організаційно-підготовчого та діагностико-концептуального етапів дослідно-експериментальної роботи педагогічним колективом було вивчено та проаналізовано педагогічний досвід із теми дослідження [1, 5, 7]. Це дало змогу дійти теоретичних узагальнень щодо: обґрунтування теоретико-концептуальних засад побудови індивідуальних освітніх траєкторій учнів багатoproфільної школи; розроблення функціональної моделі профільної школи в умовах упровадження нових державних стандартів освіти, компетентісно орієнтованої предметної моделі старшокласника багатoproфільної школи, технології проектування й реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів у процесі навчання; здійснення діагностики освітніх потреб школярів, їхніх індивідуальних можливостей та інтересів; планування психологічного супроводу профільного навчання.

Відтак, під *індивідуальною освітньою траєкторією* розуміємо персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожного учня в освіті, який забезпечує: опанування учнями змісту стандартів освіти; усіляке сприяння розвитку індивідуальних здібностей учня; засвоєння програм з шкільних дисциплін групами учнів, які мають високий рівень навченості; професійне самовизначення; створення необхідної основи для продовження освіти в професійній сфері.

Основні особливості індивідуальної освітньої траєкторії:

- 1) урахування індивідуальних особливостей та інтересів (запитів) обдарованої дитини;
- 2) активна участь учня у визначенні змісту та форм роботи;
- 3) можливість розширення та поглиблення програмного матеріалу;
- 4) гнучкість програми (на основі проміжної діагностики та самодіагностики);
- 5) розвиток ключових компетентностей (комунікативної, інформаційної, пізнавальної, самоосвітньої);
- 6) самоактуалізація та саморозвиток особистості учня;
- 7) зміна ролі вчителя (учитель - супроводжувач, тьютор, консультант, координатор);
- 8) супровід особистісного розвитку дитини.

Побудова і проходження індивідуальної освітньої траєкторії передбачають спільну діяльність вчителя і учнів.

Індивідуальна освітня траєкторія учня: а) створюється на основі навчального плану; б) розробляється самим учнем за підтримки класного керівника, адміністрації, батьків, психолога; в) включає: мету й завдання навчання; базові навчальні предмети; факультативи; курси за вибором; платні послуги; індивідуальні консультації; форми та методи вивчення навчального матеріалу; вибір додаткових освітніх ресурсів, які надають освітні установи міста; творчі, дослідницькі роботи, проекти; результати освітньої діяльності,

термін їх реалізації; громадську діяльність у навчальному закладі та поза його межами тощо.

Суб'єктами діяльності виступають учитель та учень в парах: учень – класний керівник; учень – учитель-предметник; учень – психолог. Особливе місце відведено батькам, які вносять свої корективи після попереднього обговорення з класним керівником, психологом, вчителями-предметниками.

Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії учня у процесі профільного навчання передбачає побудову індивідуального освітнього маршруту, який включає:

- вивчення предметів базового рівня;
- вивчення предметів за обраним профілем (внутрішня профілізація);
- організацію самоосвітньої діяльності за індивідуальним планом;
- створення індивідуальних творчих робіт, участь в олімпіадах, конкурсах, конкурсах-захистах робіт МАН;
- організацію діяльності у межах Літньої школи;
- проектування діяльності, пов'язаної з майбутньою професією (доуніверситетська підготовка).

Створення індивідуальної освітньої траєкторії перетворює учня з пасивного „сприймача” готових знань на партнера педагогів у процесі власного розвитку, адже школяр, котрий бере активну участь у розробці освітньої траєкторії, зростає передусім у власних очах, відчуває себе успішним. А це, у свою чергу, допомагає підвищенню самоповаги, активізує інтерес дитини до нових знань, сприяє інтелектуальному розвитку та самостійності.

Для забезпечення траєкторії особистісного розвитку кожного учня необхідні:

- співпраця початкової, основної та старшої школи й батьків;
- заохочення: виявлення й розвиток природних здібностей, талантів, бажань та мрій учнів у будь-якій галузі.

У кожному віковому періоді школяра необхідно виділяти ті засоби, які визначатимуть індивідуальність. А щоб вибір індивідуальної освітньої траєкторії був свідомим, то дітей треба готувати до здійснення цього вибору вже на першому ступені навчання. Ми пропонуємо у **1-4 класах**, крім загальноосвітньої підготовки, запроваджувати додаткові компоненти, які сприяють розвитку особистості: формувати навички культури спілкування, розвивати творчі здібності учнів, їхні природні задатки, зміцнювати фізичне здоров'я, формувати інтереси, проводити загальнокультурну підготовку. У **5-7 класах** це: загальноосвітня підготовка, знайомство з основами наук, вивчення й розвиток здібностей та нахилів учнів, їхніх інтересів і можливостей, формування навичок дослідницької діяльності, естетична підготовка, психолого-педагогічні рекомендації для навчання у 8-9 класах. На етапі **допрофільної підготовки** здійснюється профільне самовизначення через інформаційну роботу, діагностику, курси за вибором, профконсультування. Досліджуються здібності, інтереси та потреби учнів із метою визначення взаємозв'язку типу особистості й сфери професійної діяльності, на основі аналізу матеріалів діагностики учням надається інформація про рівень навченості, психолого-

педагогічні особливості, рекомендації вчителів-предметників, проводиться цілеспрямована робота з метою свідомого вибору групи предметів для вивчення на профільному рівні, курсів за вибором і способів подальшої освіти.

У паралелі **10-11 класів** індивідуальна освітня траєкторія учнів складається з обов'язкової, варіативної та організаційної частин. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії учня профільної школи здійснюється через профільне навчання відповідно до функціональної моделі; допомогу вчителів при визначенні мети й завдань; виявлення труднощів й індивідуальних особливостей та підбір засобів, які забезпечують покращення результатів і досягнень учнів у навчанні; психологічний супровід; пізнавальну діяльність, пов'язану з професійним самовизначенням; профорієнтаційну роботу, позакласну та позашкільну діяльність, спрямовану на соціалізацію особистості; ігрову діяльність у рамках виховної роботи школи; додаткову освітню діяльність поза межами школи; педагогічну підтримку учнів (учитель – тьютор, консультант, модератор), спрямовану на розвиток самоуправління власною навчальною діяльністю; партнерську форму організації навчального процесу, яка сприяє становленню суб'єктної позиції учнів та передбачає формування інтелектуальних, моральних, естетичних, етичних цінностей, пошуку істини в атмосфері толерантності й довіри; демонстрування особистих освітніх продуктів та їх колективне обговорення.

Таким чином, за умов упровадження схарактеризованої вище організації навчально-виховного процесу школа III ступеня, яка налічує 2-3 класи в паралелі, перетворюється в багатпрофільний навчальний заклад. При цьому долаються недоліки традиційної системи профільного навчання:

– процес навчання стає більш демократичним, учень має реальне право вибору предметів для погли-

бленого вивчення, враховуючи перспективи проходження ЗНО; рівня вивчення кожного із загальноосвітніх предметів; учителя, який викладає той чи інший курс за вибором;

– учень має реальне право змінити обраний профіль, якщо в нього виникне така потреба, при цьому немає необхідності переходити до іншого класу;

– обрана школою структура профільного навчання дозволяє учням перейти на III ступінь навчання, не залишаючи свого класу, не руйнуючи усталені взаємини між членами колективу;

– кожен учень має змогу самореалізуватися в обраному напрямі, здобувши в такий спосіб повагу однокласників;

– запропонована форма профілізації старшої школи позитивно впливає на діяльність учителя: комплектуються групи учнів, об'єднаних за інтересами, цілями, навчальними можливостями; з'являється можливість реалізувати себе як педагога-професіонала, навчаючи учнів на більш високому рівні.

Висновки. Апробована педагогічним колективом Черкаської ЗОШ № 15 в ході дослідно-експериментальної роботи структурно-функціональна модель організації навчально-виховного процесу, основу якої визначає спеціально створена розгалужена система динамічних груп учнів та курсів за вибором, створює більш сприятливі умови для задоволення кожним учнем індивідуальних освітніх потреб. За такої організації учень будь-якого напрямку профілізації має право вибору власної освітньої траєкторії, що сприяє формуванню внутрішньої мотивації та активізації навчальної діяльності, пов'язаної з професійним самовизначенням, розвитку та реалізації особистісного творчого потенціалу. Це, своєю чергою, визначає перспективи подальших досліджень у напрямі ґрунтовного аналізу змісту освіти у старшій профільній школі та визначення відповідних форм, методів і засобів навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркович О. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії старших школярів в умовах профільного навчання. – Режим доступу: bubook.net/.../39-realizaciya-individualnoyi-osvitnoyi-trayektoriyi-starshix-shkolyariv-v-umovax-profilnogo-navchannya.html
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>
3. Закон України «Про освіту» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
4. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
5. Лов'янова І. В. Професійно спрямоване навчання математики у профільній школі: теоретичний аспект: монографія / І. В. Лов'янова. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. – 354 с.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затверджена Указом Президента України від 25.06.2013 № 344 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
7. Окунев Борис. Поширюємо досвід / Борис Окунев, Надія Железняк // Директор школи. – 2011. – № 36. – С. 10-16.
8. Проект Типового навчального плану / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mon.gov.ua/.../proponuemo-povacziyi-ta-zaprosuemo-do-ob/
9. Профільне навчання: теорія і практика / За ред. Липової Л.А. – К.: ВВП «Компас», 2007. – 192с.
10. Тарасенкова Н. А. Організація навчально-виховного процесу в багатпрофільній школі: монографія / Н. А. Тарасенкова, І. А. Акуленко, І. В. Лов'янова, А. Й. Жгир та ін. – Черкаси: Пономаренко, 2013. – 268 с.
11. Хуторський А. Індивідуальна освітня траєкторія / А. Хуторський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/2287/print>

REFERENCES

1. Harkovych A. Implementation of individual educational trajectories of older students in terms of profile education. – Access mode: bubook.net/.../39-realizaciya-individualnoyi-osvitnoyi-trayektoriyi-starshix-shkolyariv-v-umovax-profilnogo-navchannya.html
2. State standard of basic and secondary education [Electronic resource]. – Access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>
3. The Law of Ukraine "On Education" / [electronic resource]. – Access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

4. The Law of Ukraine "On General Secondary Education" / [electronic resource]. – Access mode: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
5. Lovianova I.V. Professionally directed teaching mathematics at profile school: theoretical aspect: Monograph / I.V. Lovianova. – Cherkasy: Publisher Chabanenko, 2014. – 354 p.
6. National Strategy for Development of Education in Ukraine for the period until 2021, approved by Decree of the President of Ukraine of 25.06.2013 number 344 / [electronic resource]. – Access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
7. Okunev Boris. Extends experience / Boris Okunev, Nadii Zheleznyak // School Director. – 2011. – № 36. – P. 10-16.
8. Draft Standard Curriculum / [electronic resource]. – Access mode: mon.gov.ua/.../proponuemo-novacziyi-ta-zaproshuemo-do-ob/
9. Profile Education: Theory and Practice / Ed. Lypovoyi L.A. – K.: GDP "Compass", 2007. – 192 p.
10. Tarasenkova N.A. Organization of educational process in multidisciplinary school: Monograph / N.A.Tarasenkova, I.A.Akulenko, I.V.Lov'yanova, A.J.Zhhyr and others. – Cherkasy: Ponomarenko, 2013. – 268 p.
11. Khutorskoi A. Individual educational trajectory / A. Khutorskoi [electronic resource]. – Access mode: <http://osvita.ua/school/theory/2287/print>

Implementation of individual educational trajectories of pupils in educational environment of multiprofile school

N. A. Tarasenkova, I. V. Lovianova, N. P. Zheleznyak, B. J. Okunev

Summary. This article represents the experience of the Cherkasy secondary school №15 in implementation of profile education of senior students and creation of individual educational trajectories of multi –profile school pupils. It describes the components of the structurally-functional model of organization of the educational process, which basis is determined by specially created ramified system of dynamic students groups and elective courses, which helps students to fulfil their personal educational needs.

Keywords: *secondary school, profile education, individual educational trajectory, educational environment, dynamic groups, elective courses*

Реализация индивидуальных образовательных траекторий учащихся в образовательной среде многопрофильной школы

Н. А. Тарасенкова, И. В. Ловьянова, Н. П. Железняк, Б. И. Окунев

Аннотация. В статье представлен опыт работы Черкасской общеобразовательной школы №15 по реализации профильного обучения старшекласников и построению индивидуальных образовательных траекторий учащихся многопрофильной школы. Описаны компоненты структурно-функциональной модели организации учебно-воспитательного процесса, основу которой определяет специально созданная разветвленная система динамических групп школьников и курсов по выбору, которая способствует удовлетворению личных образовательных потребностей учащихся.

Ключевые слова: *общеобразовательная школа, профильное обучение, индивидуальная образовательная траектория, образовательная среда, динамические группы, курсы по выбору*